

SKKF

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

SRKL

19 mars 2024

Branschförbund utan religiösa eller politiska kopplingar

Några viktiga tidpunkter

- Likbränningsföreningen i Stockholm (31 maj 1882)
- Svenska Likbränningsföreningen (19 mars 1883)
- Svenska eldbegängelseföreningen 1917
- Första rikskonferensen 1954 i Stockholm
- SKKF 1983 –tidningen Kyrkogården (tidigare Ignis)

UTBILDNING 2024

SKKF

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

SKKF

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

kyrkogården

2023
#6
7 DECEMBER

ORGAN FÖR SVERIGES KYRKOGÅRDS- OCH KREMATORIEFÖRBUND

Ministern är nöjd med huvudmännens arbete

Socialminister Jakob Forssmed vill inte ha fler regler än vad som är nödvändigt. Sid 29–32

Ny krigskyrkogård kan bli verklighet i Växjö pastorat

Tio hektar mark med plats för både särskilda gravplatser och en nyanlagd krigskyrkogård. Det är något som Växjö pastorat planerar att anlägga i närheten av centralorten. Sid 36–38

Allhelgona lyser upp tillvaron i november

Landet runt tänds miljoner ljus till minne av dem som har gått före. Vi har ställt samman ett kollage med bilder från några av alla kyrkogårdar. Sid 36–38

Minnet får nytt liv när Burb öppnar rum i Kulturhuset

Rum för minnen kallas det inglasade rum i Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm som Burb står bakom. Det vänder sig till barn och unga och ska finnas kvar i två år. Sid 41–44

NORRKÖPING 20-21 MAJ 2024

Svenska kyrkan
NORRKÖPING
KYRKOÅRDAR

Svenska kyrkan

- Cyberattacken mot Svenska kyrkan och dess effekter

Vad har vi lärt oss för framtiden?

FSK:s seminarium den 7 februari

Arbetsmiljöfrågor

Exempel på frågor som kommer in till oss på SKKF

Många kyrkogårdar/förvaltningar arbetar med

- Hot o våld mot personal
- Utbildning av personal
- Inbrott och stölder
- Kyrkogårdar används som gömställe o tillhåll

Rekrytering av personal, primärt säsong o ferie

- Många förvaltningar lyfter detta problem

Minneslundens betydelse

Minneslundan glöms ofta bort i dag

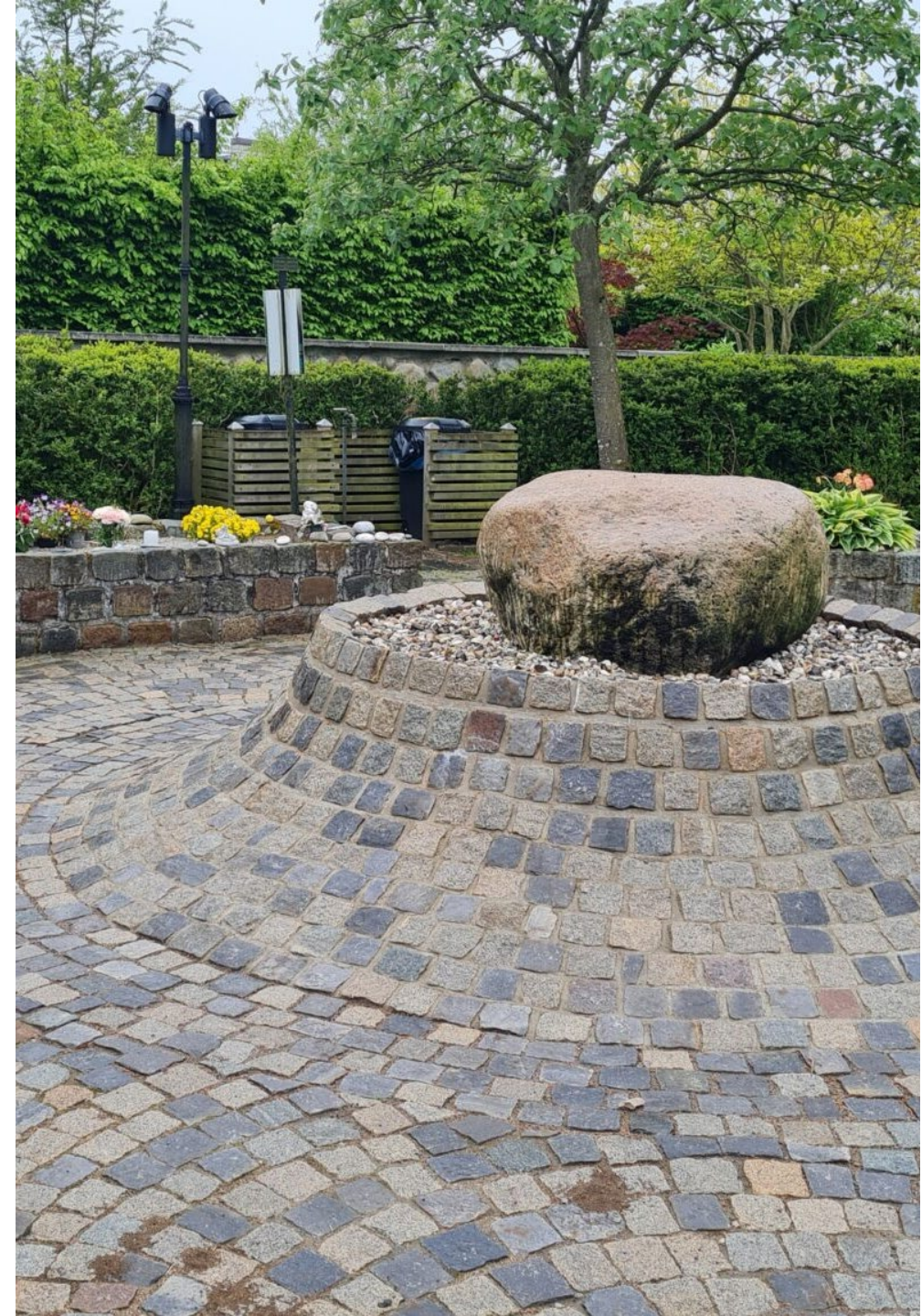
Det görs reportage om nya askgravplatser och askgravlundar

- Sällan uppmärksammas minneslundan

I Sverige finns 57 krematoriehuvudmän

- Av de egna som kremeras där
 - gravsätts 49 % i minneslund
 - gravsätts 9 % i askgravplats
 - gravsätts 10 % i askgravlundar

Det är såklart stora regionala skillnader, **men...**

ORTHOMETALS

> innovating recycling

Metallåtervinning

2023	105 236 794:-
2022	95 470 463:-
2021	93 801 928:-
2020	96 216 183:-
2019	113 597 304:-
2018	76 444 831:-
2017	16 174 493:-
TOTALT	596 941 996:-

Certifierad pannskötare

Användning och kontroll av trycksatta anordningar

Kompostering, analys av miljöbelastning

Analys av miljöbelastning,
Eva Pohl, Linnéuniversitet, analys av:

Komposteringsmetoden (Seattle USA)

Tillverkning kista

Kremering exkl. kista (komplett rökgasrening och fossilfritt bränsle,
Sverige)

Kremering med energiåtervinning

Ceremoni

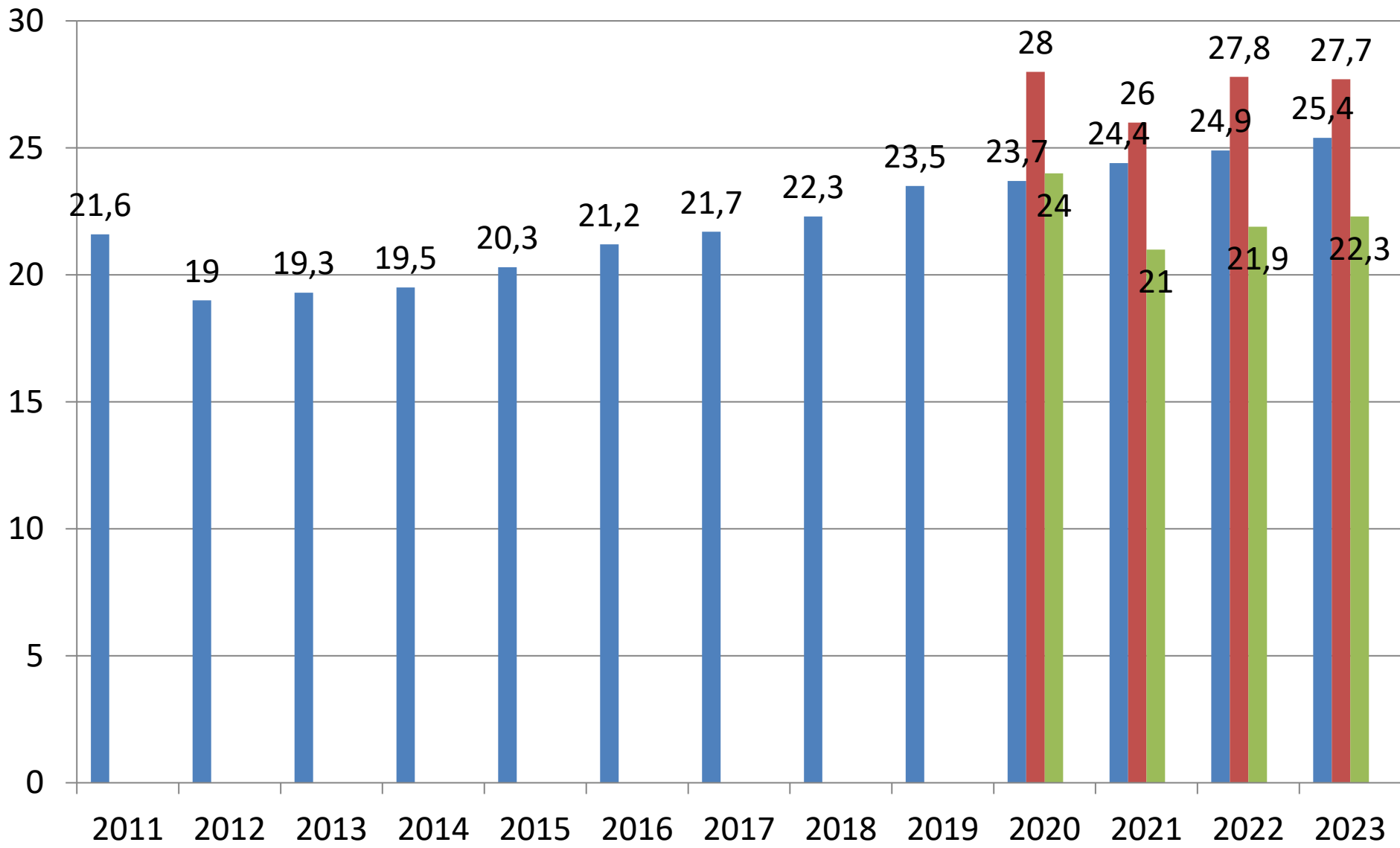
Analysen är uppdaterad

Analysresultat

Kompostering	17 miljöbelastningspoäng
Tillverkning av kista	13 (12) miljöbelastningspoäng
Kremering (exklusive tillverkning av kista)	3 (5) miljöbelastningspoäng
Kremering med energiåtervinning	-0,2 (-1,25) miljöbelastningspoäng (en tillgång för miljön)
15 personer reser 5 km och 10 personer reser 100 km bil, delvis samåkning till begravningsceremoni	36 miljöbelastningspoäng

Kremationsstatistik

År	Antal avlidna	Antal kremerade	i %
2018	92 185	75 668	82,1%
2019	88 601	73 497	83,0%
2020	98 124	81 226	82,8%
2021	91 958	77 497	84,3%
2022	94 462	78 309	82,9%
2023	94 385	79 936	84,7%

Blå – SBF: dagar mellan dödsfall och ceremoni

Röd – SKKF: dagar från dödsfall till kremation

Grön – SKKF: dagar från dödsfall till jordbegravning

Debattartikel

Är publicerad i Svd o Östersundsposten, 7 februari 2024

Skickad till ett 20-tal tidningar

Debatt | Begravningar

De avlidna är värda bättre behandling

I Sverige tar det i snitt nästan 25 dagar från ett dödsfall till den avlidne har jordbegravats eller kremerats. Vi är extrema i detta avseende, i våra grannländer tar det cirka 8–12 dagar att utföra samma sak. Varför behandlar vi våra avlidna nära och kära så, är de inte värda en bättre behandling efter det att de har avlidit? Erfarenheter visar dessutom att en begravningsceremoni bör hållas inom cirka två veckor från dödsfallet för att de efterlevande på bästa sätt skall kunna hantera sin sorgeprocess.

För drygt tio år sedan ändrades lagen gällande när en avlidne person måste jordbegravats eller kremeras, från två månader till en. Anledningen var att tiden ökade varje år och 2011 tog det i genomsnitt 22 dagar till den avlidne kommit i jorden eller kremerats. År 2012 sjönk det till 18 dagar, en minskning med 4 dagar – ett trendbrott. Inom branschen trodde man att detta hade haft avsedd effekt och att tiden skulle minska åren framöver.

Anledningen till lagändringen

var de problem som uppstod när de avlidna låg i kylförvar en längre tid. Till exempel personalens arbetsmiljö, en kropp som ligger länge i ett kylrum kommer att anfrätas och ta skada. De långa tiderna i kylrum innebar också att kylrumskapaciteten behövde byggas ut och detta ledde till ökade kostnader samt ökad energianvändning. För att undvika att kroppen tar skada kan man placera kistan med den avlidne i en frys eller också kan man balsamera kroppen. Rent miljömässigt är inget av alternativen bra.

Sedan år 2012 har tiden mellan dödsfall och jordbegravning eller kremation åter ökat. År 2022 tog det i snitt 25 dagar, det vill säga, långt över 2011 års nivåer. Varför är det så i vårt moderna samhälle?

I min roll som vd för Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund träffar jag många som

Foto: Gorm Kallestad/TT

uttrycker sin frustration över att anhöriga till avlidna inte prioriterar sina nära och kära när det gäller begravningen. Det gäller i alla led av den kedja som handhar våra avlidna. Samtliga påtalar detta och uttrycker att någon borde göra något åt situationen. Min respons blir alltid att vi alla måste hjälpas åt. Vi bör, när vi har möjlighet, påpeka att det är bra att ta tag i gravsättningen omedelbart.

Min bild är de anhöriga inte känner till att en avlidne måste

jordbegravats eller kremeras inom en månad. Frågan blir då hur denna information ska nå ut till dem, så att en attitydförändring kan komma till stånd. En utgångspunkt skulle kunna vara hur människor i gemen skulle vilja att deras egna kvarlevor hanterades. En lite mer drastisk metod skulle kunna vara böter för dem som inte tar hand om detta inom föreskriven tid. Detta tror jag inte skulle fungera eftersom lagen inte pekar ut någon enskild som är ansvarig för att ombesörja begravningen.

Den stora frågan kvarstår, varför kan vi inte gravsätta våra nära och kära snarast. Är inte de värda en bättre hantering än att ligga i ett kylrum i väntan på att vi andra skall ha tid med begravningen?

Dennis Jansson
vd för Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund (SKKF)

Styrel

Är ett projekt som leds av Energimyndigheten

Det handlar om vilka som skall prioriteras när det gäller eltilförsel vid brist

SKKF är med på grund av att Begravningsprocessen är en samhällsviktigt verksamhet

Jag har deltagit på ett möte

- Det handlade om den övergripande processen

Vi kommer troligtvis inte att få veta i vilken prioriteringsklass som vi hamnar i

- Det lyder under sekretess

Styrel

Prioritetsklasser

I Styrelsförordningen anges åtta prioritetsklasser. I planeringsdokumenten ingår bara 1–7. Elanvändare ska bedömas utifrån hur väl de passar in i någon av prioritetsklasserna.

ELANVÄNDARE SOM:

1 - Redan på kort sikt, timmar, har stor betydelse för liv och hälsa

2 - Redan på kort sikt, timmar, har stor betydelse för samhällets funktionalitet

3 - På längre sikt, dagar, har stor betydelse för liv och hälsa

4 - På längre sikt, dagar, har stor betydelse för samhällets funktionalitet

5 - Representerar stora ekonomiska värden

6 - Har stor betydelse för miljön

7 - Har stor betydelse för sociala och kulturella värden

8 - Övriga

Genom prioritetsklasserna förstår vi hur viktigt det är att den som identifierar samhällsviktig verksamhet och elanvändare har en god kännedom om lokala och regionala förhållanden.

Info från möte med regeringskansliet

Frågor som diskuterades förutom info om SKKF:

- Tidigare skrivelse till kulturdepartementet gällande utvärdering av huvudmannskapet och styrningen av verksamheten (2019-02-19, ej besvarad)
 - Begravningsavgiften
 - Behovet av en översyn av begravningslagstiftningen
 - Uppdraget att vara begravningsombud
 - Begravningsbyråer i regi av Svenska kyrkan
 - Krematorieverksamheten i Sverige
 - Nya begängelsemetoder
 - Tiden mellan dödsfall och kremering/gravsättning
- Vi har varit ute i olika sammanhang och detta är en stor fråga för många (alla)

Skrivelse till regeringskansliet gällande en översyn av begravningslagsstiftningen

Skrivelsen skickad till SBF, Fonus och Kyrkokansliet
SBF och Fonus kommer nog att skicka in samma synpunkter

- Definitionen av begravningsverksamheten
- Utlämning av aska till enskild för akt med askurnan
- Utlämnande av kista
- Vad kan begravningsavgiften användas till?
- Behövs det en föreskrift, vägledning för begravningslagen på samma sätt som exempelvis kulturminneslagen och arbetsmiljölagen
- Vilka krav kan/ska ställas på en särskild gravplats enligt begravningslagen kapitel 2, § 2, hur många gravskick, benämningen särskilda gravplatser, är det en "korrekt" benämning i dagens mångkulturella samhälle.
- Länsstyrelsernas roll och begravningsombudens roll
- Vilka beredskapsförberedelser ska en huvudman vidta i enlighet med begravningslagen kap 8 § 3
- Samarbetet mellan kommun och huvudman

burb

kontakt@burb.se

burb i Kulturhuset

Den 1 november 2023 invigdes burb:s utställning i Kulturhuset i Stockholm.

Ska pågå i 2 år, den har utformats i samarbete med Stockholms kyrkogårdsförvaltning.

Ska även kunna vara på fler platser i landet på sikt.

Det var få besökare och utställningen kändes inte helt färdig.

Tanken är att barn skall fylla den med minnen som har med döden att göra.

burb i Kulturhuset

Forskningsprojekt angående evig gravrätt/frid

Projekttitel: Härifrån till evigheten – En studie i hur evig gravfrid tolkas i praktiken

SKKF har varit med i ansökan om forskningsprojektet

SKKF kommer att delta som sakkunniga i projektgruppen

- FSK, SBF, Movium, SLU, Stenindustrin, Umeå univ., Lunds unvi.

Projektet kommer att pågå under perioden 2024 - 2026

Forskningsfrågorna är

- I. Hur har begreppet evig gravfrid utvecklats i lagar och regelverk i Sverige de senaste 150-åren?
- II. Hur tillämpas och tolkas evig gravfrid av begravningshuvudmän, myndigheter och Svenska kyrkan?
- III. Hur kan huvudmännen återanvända och vidareutveckla befintliga begravningsplatser utan att komma i konflikt med juridiska eller religiösa aspekter?
- IV. Hur förvaltas historiska begravningsplatser t ex hospitalkyrkogårdar eller gravkvarter utan aktiva gravrätter och hur skulle dessa kunna aktiveras för nya gravsättningar?

2 st domar som kommer att vara ledande för begravningsverksamheten

Båda är överklagade av Svenska kyrkan till Högsta förvaltningsdomstolen och de har fått prövningstillstånd

Tidaholmsfallet handlar om tre begravningsplatser där huvudmannen och GRI är eniga att ta bort cirka 5 – 7 % av gravstenarna

- Länsstyrelsen har vunnit i Kammarrätten i Göteborg
- De anser att borttagandet av gravstenarna förvanskar det kulturhistoriska värdet
- De anser att inga gravstenar skall få tas bort

Fjällkingefallet handlar om två cypresser där huvudman och GRI också är eniga om att de ska bort

- Länsstyrelsen har vunnit i Kammarrätten i Göteborg
- De anser att borttagandet av cypresser förvanskar det kulturhistoriska värdet, de ingår i gestaltningen på kyrkogården
- De anser också att den privata äganderätten inte trumfar över kulturmiljölagen

I ingen av domarna tas frågan om vem som skall stå för kostnaden upp

SKKF:s Etiska råd

Ordförande

Knut Weibull, ordförande SKKF, domare, tidigare statlig utredare av begravningsfrågor.

Ledamöter

Lars Sandman, professor vid Linköpings universitet, med inriktning på etiska frågor inom hälso- och sjukvård.

Esbjörn Hagberg, biskop emeritus, Karlstads stift.

Örjan Wallin, Myndigheten för stöd till trossamfund.

Jan Olov Andersson, fd. vd för SKKF, sakkunnig.

Sekreterare

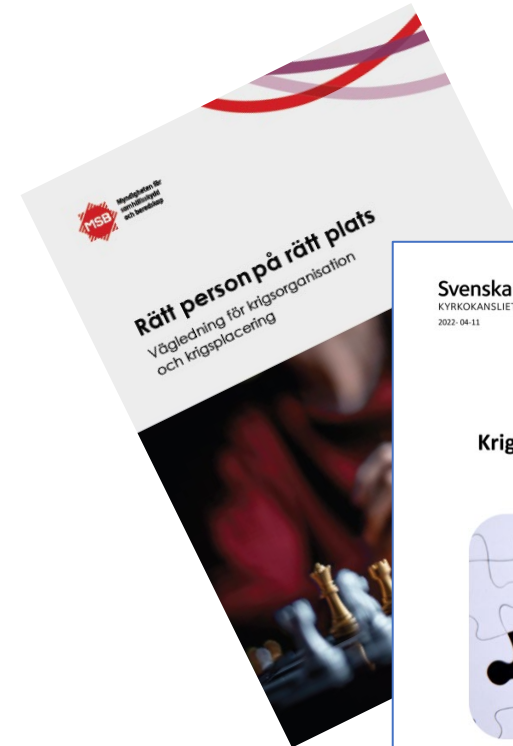
Dennis Jansson, vd för SKKF.

Kris – och beredskapsseminarium

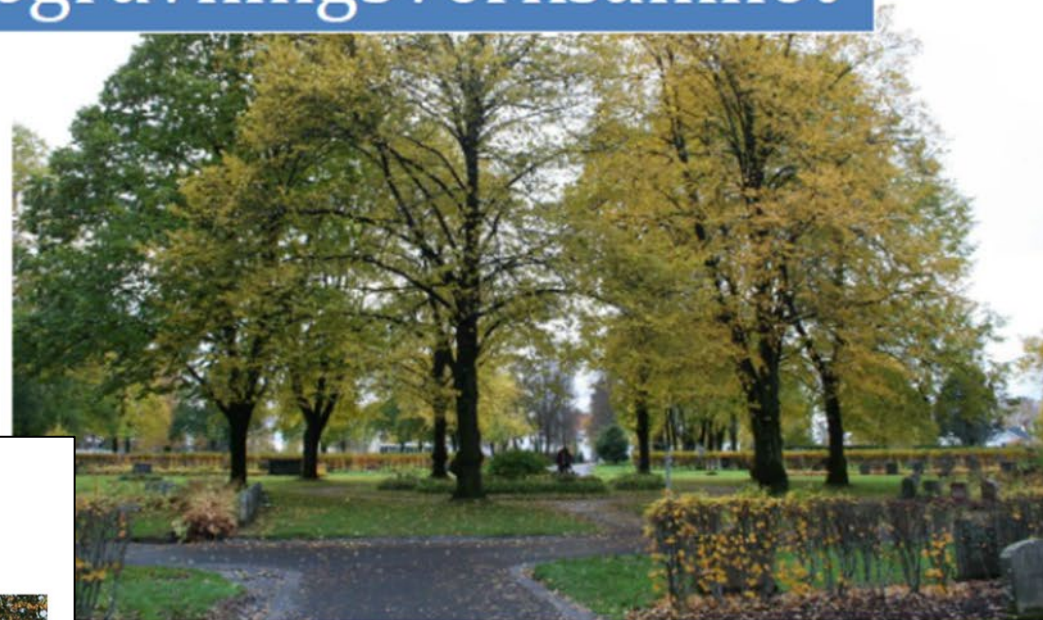
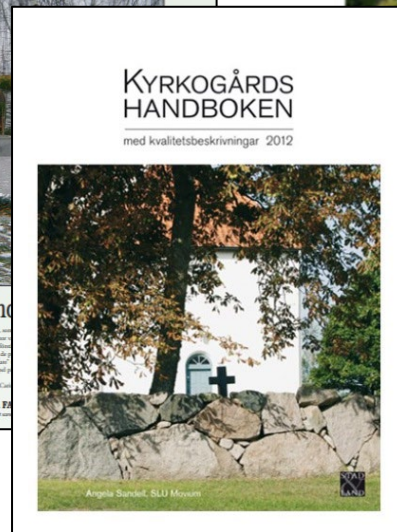
Favorit i repris igen 13 mars med tillägg:

- SMHI - klimatanpassning
- Programleverantörerna
- Erfarenheter från cyberkraschen

2023

Begrepp i begravningsverksamhet

Stad och Land nr 186

ISBN : 978-91-576-9221-4

ISSN: 028-4549

Juni 2014

Begrepp i begravningsverksamheten

2023

- Sveriges Lantbruksuniversitet
- Sveriges Begravningsbyråers Förbund
- Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation
- Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund
- Föreningen Sveriges kyrkogårdschefer

- Fonus
- Stenindustriförbundet
- Stockholms kyrkogårdsförvaltning
- SLU Tankesmedjan Movium
- Göteborgs begravningsamfällighet

- Helena Nordh, Sveriges Lantbruksuniversitet (projektledare)
- Ulf Lernéus, Sveriges Begravningsbyråers Förbund
- Christer Pettersson, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation
- Katarina Evenseth, Föreningen Sveriges kyrkogårdschefer och Göteborgs begravningsamfällighet
- Mattias Elofsson, Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund
- Ronny Holm, Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund
- Magnus Berglund, Stenindustriförbundet
- Pär Westin, Stockholms kyrkogårdsförvaltning
- Peter Göransson, Fonus
- Harald Klein, SLU Tanquesmedjan Movium

Läshänvisningar

Begreppen är sorterade i bokstavsordning samt samlade i ett begreppsregister. I vissa tillfällen har projektgruppen valt att använda definitioner i enighet med t ex lagtext, texten är då kursiverad med fotnot till originalkällan.

Figur 1. Stora Tuna kyrkogård, Borlänge. Foto: Mattias Elofsson

Nya och gamla begrepp som lagts till i revideringen

Allmänna ytor, Ansökan om spridning, Askgravsättning, Begravningsform, Begravningsgudstjänst, Begravningsombud, Begravningsamfällighet, Bönesten, Ceremoniurna, Den avlidnas sista vilja, Direktare, Direktkremation, Direktsändning av begravningsceremoni, Dödsbräda, Enhetlig begravningsavgift, Ersättningsbeloppet, Flyttning av gravsatt stoft eller aska, Fondgrav, Gravkarta, Gravkulle, Gravlock, Gravskötsel, Gravsättning av ej folkbokförd, Gravsättnings- och kremationsintyg, Gravvårdsansökan, Gravvårds säkerhet, Grundskötsel, Hospitalkyrkogård, Katafalkhiss, Kista, Kistläggning/svepning, Kolerakyrkogård, Kollektivt gravskick, Kremationsplatta, Likvaka, Medling enligt lag, Pastorat, Rökgasrening, Spridningsurna, Sockelvasplatta, Sorgeträd, Spridningsurna, Spridning/utströende av aska utanför begravningsplats, Stödbränsle, Symbolisk gravplats, Tvagnings ceremoni, Urna, Urnnedsättning, Utan gravrätt, Vasplatta, Visning eller personligt avsked, Vård- och underhållsplan, Zinkkista, Återlämnande av gravrätt.

	Med gravrätt: Kistgravplats, kistor	Med gravrätt: Umgravplats, umor	Med begränsad gravrätt: Askgravplats, askor	Med begränsad gravrätt: Kolumbarium/ummur, umor	Utan gravrätt: Askgravlund, askor	Utan gravrätt: Minneslund, askor/ kistor	Utan gravrätt: Spridning i naturen
Rätt för anhöriga att närvara vid gravsättning	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej, anonymt gravskik	Ja
Ansvarar för gravanordning	Gravrättsinnehavaren	Gravrättsinnehavaren	Upplåtaren/ Gravrättsinnehavaren	Upplåtaren	Upplåtaren	-	-
Ansvarar för gravskötsel	Gravrättsinnehavaren	Gravrättsinnehavaren	Upplåtaren	Upplåtaren	Upplåtaren	Upplåtaren	-
Plats för utsmyckning	Enskild	Enskild	Enskild/Kollektiv	Enskild	Kollektiv	Kollektiv	-
Gravrätten kan förlängas och förnyas	Ja	Ja	Ja	Ja	-	-	-
Notering i gravbok	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-
Med gravbrev	Ja	Ja	Ja	Ja	-	-	-
Inritad på gravkarta/ ritning	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja, den kollektiva platsen	Ja, den kollektiva platsen	-

Tabell 1. Gravskick uppdelade utifrån gravrätt eller utan gravrätt samt spridning av aska. (Källa: Svenska Kyrkans arbetsgivarorganisation)

Ansvarsdokumentet -

Huvudmannen och begravningsbyråns ansvar vid begravning - en vägledning

- Uppdateringar 2023
 - HFD dom ang. gravrätt februari 2022
 - Förtydligande kistkort
 - Tillägg transportansvar
 - Tillägg bärning och sänkning
- Uppdateringar 2024
 - Urna och kremering före ceremonin
 - Kostnad för ceremoni/gravsättning
 - Tydliggörande gällande truck/lyfthjälpmedel
 - Krematorier som tar stora/tunga kistor
 - Ansvar för säkerhet och arbetsmiljö

ANSVARSDOKUMENTET

Om begravningsbyråns och huvudmannens ansvar vid begravning

- en vägledning

Januari 2024

Riktlinjer för krematorie- verksamheten

Personlig skyddsutrustning skall läggas till

Riktlinjer för krematorieverksamheten (reviderad 2011, 2014, 2016, 2020, 2021)

Dessa riktlinjer ska tillämpas i verksamheten. En nyanställd ska få ingående information om riktlinjerna. All personal inom krematorieverksamheten ska arbeta med värdighet, respekt för den avlidna och anhöriga samt utifrån etiska värderingar. Agera alltid som om anhöriga vore närvarande.

- 1. Kompetens, ensamarbete och arbetsmiljö**
Personalen ska ha relevant utbildning och vara väl förtrogna med arbetsuppgifterna.

Gällande regler om ensamarbete ska alltid följas. Även om förutsättningar för ensamarbete föreligger bör endast den som uppnått fullgod kompetens och själv accepterar det tillåtas att arbeta ensam i samband med kremering.

Arbetsmiljöarbete ska bedrivas på ett sådant sätt att alla risker i verksamheten tas i beaktande och riskbedömas såsom brand, smitta, implantat, radioaktiv strålning mm. Vid risk för radioaktiv strålning rekommenderas att krematoriepersonalen och extern personal som arbetar med exempelvis omtappning av aska, filterbyte med risk för flygaska eller arbete inne i ugnen alltid använder skyddsutrustning.
- 2. Hantering och identifiering av avlidna**
Stoftet ska alltid vara kistlagt när det överlämnas till huvudmannen.

Kistan med den avlidna ska hanteras med värdighet.

Dokumenterade rutiner ska finnas för att garantera att identifiering kan ske genom hela kremationsprocessen.
- 3. Kremering och beredning av aska**
Kremering och beredning av aska ska alltid genomföras på ett värdigt och respektfullt sätt. Vid beredning och omtappning av aska ska punktutslug användas.

Varje kremering ska utföras på ett sätt som tillförsäkrar att sammanblandning av aska från olika stoft eller förväxling av aska inte kan ske.
- 4. Kremering av stoft**
Intyg för gravsättning av stoft eller kremering ska alltid uppvisas före det att kremering sker. För foster födda till och med graviditetsvecka 22 utfärdas nödvändiga intyg av aktuell sjukvårdshuvudman.

Kremering bör ske skyndsamt efter mottagandet av stoftet. Endast stoftet efter en avliden person och en dödfödd (enl. 2 kap. 3 § begravningslagen) får kremeras vid krematoriet.

1
33

ARBETSMOMENT	REKOMMENDRAD SKYDDSUTRUSTNING KREMATORIEPERSONAL
Allmänt arbete	Skyddsskor minst klass SB (avser tåskydd)
Arbete i varm miljö	Heltäckande och flamskyddsklassade (EN ISO 11612(A)) arbetskläder för armar och ben. Finns komfortanpassad i bomull
Insättning av kista	Vid insättning ska alltid två personer närvara (här är kollegan skyddet). Den kompletterande personen ska ha kompetens för arbetsuppgiften och vara väl insatt i riskmomentet
<u>Utrakning</u> av aska	Svets- eller värmeskyddshandskar Ögonskydd (visir eller skyddsglasögon) Hörselskydd vid behov om ljudnivån kräver det
Hantering av asklåda	Svets- eller värmeskyddshandskar Ögonskydd (visir eller skyddsglasögon)
Askberedning	Sluten miljö med punktutsug
Delning eller omtappning av aska	Skyddat område med punktutsug
Byte av kolavfallstunna eller byte av rökgasfilter	Heltäckande engångsoverall Skyddshandskar Fläktmatad utrustning med skärm(övertrycksmask)
Risk för smitta	Engångshandskar och <u>ytdesinfektionsmedel</u> typ "Liv DES +72 med Tensid"
Fast skyddsutrustning, ej personburen	Brandfilt, brandsläckare, <u>ögondusch</u> och nöddusch.

Rapport från samarbetspartner

SBT

Samrådsgruppen – Begravningsbranschen – Träindustrin

CGK

Centrala Gravårdskommittén

Nordisk kongress Stockholm 17-19 sept. 2025

Tema: Morgondagens begravningsplatser och gravplatser

TACK FÖR MIG!

Dennis Jansson

dennis.jansson@skkf.se

www.skkf.se

www.facebook.com/skkf1882